

BO'LAJAK O'QUVCHILARNI PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASHDA "MUTAXASSISLIK FANLARINI O'QITISH METODIKASI" FANINING O'RNI VA ROLI

Kamoliddinova Zuhra Lutfulla qizi

*University of Management and Future
technologies universitetining 3-kurs talabasi*

Annotatsiya

Ushbu maqolada kelajak pedagoglarini tayyorlash jarayonida "Mutaxassislik fanlarni o'qitish metodikasi" fanining ahamiyati, uning ta'lim jarayonidagi o'rni hamda pedagogik kompetensiyalarni shakllantirishdagi roli yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy ta'lim tizimida metodika fanining innovatsion yondashuvlar, interfaol metodlar va raqamli ta'lim vositalari bilan uyg'unligi tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Pedagogik faoliyat, metodika, mutaxassislik fani, kompetensiya, ta'lim jarayoni, o'qitish metodlari, innovatsiya, ta'lim sifati.

Kirish

Hozirgi kunda mamlakatimizda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, yosh avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalash hamda ularni kasbiy faoliyatga tayyorlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu maqsadda pedagogik ta'lim yo'nalishlarida o'qitiladigan fanlar orasida "Mutaxassislik fanlarni o'qitish metodikasi" fani muhim o'rin tutadi. Mazkur fan nafaqat kelajak o'qituvchining nazariy bilimlarini, balki ularning amaliy ko'nikmalarini shakllantirishga, o'quvchilarga dars berish jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Bugungi ta'lim tizimida o'qituvchidan nafaqat o'z mutaxassisligi bo'yicha bilim, balki uni o'qitishning samarali usullarini bilish ham talab etiladi. Shu bois "Mutaxassislik fanlarni o'qitish metodikasi" fani pedagogik tayyorgarlik tizimining markazida turadi

1. Fanning mohiyati va maqsadi

"Mutaxassislik fanlarni o'qitish metodikasi" fani o'quvchiga o'z sohasi bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni yetkazishning eng samarali usullarini o'rgatadi. Bu fan talabalarga:

- o'quv jarayonini rejalashtirish,
- dars turlarini to'g'ri tashkil etish,
- o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini inobatga olish,
- interfaol metodlardan foydalanish,
- baholash tizimini to'g'ri yo'lga qo'yish kabi ko'nikmalarni beradi.

Fanining asosiy maqsadi — kelajakdagi o'qituvchilarda metodik madaniyatni shakllantirish, ularni kasbiy-pedagogik faoliyatga puxta tayyorlashdan iborat.

2. Mutaxassislik fanlarini o'qitishda metodikaning ahamiyati

O'qituvchi o'z fanini mukammal bilishi bilan birga uni o'quvchilarga tushunarli, qiziqarli va samarali tarzda yetkazishi kerak. Buning uchun metodika fanining asosiy tamoyillarini chuqur o'zlashtirish zarur.

Metodika fanlari o'quvchilarda quyidagi kompetensiyalarni shakllantirishga yordam beradi:

Kasbiy kompetensiya: o'z mutaxassisligi bo'yicha ilmiy bilimlarni amaliyotda qo'llay olish.

Pedagogik kompetensiya: ta'lim jarayonini boshqarish, o'quvchilarda motivatsiya uyg'otish.

Kommunikativ kompetensiya: o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatish.

Axborot-kommunikatsion kompetensiya: raqamli vositalardan to'g'ri foydalanish.

3. Innovatsion yondashuvlar va metodlar

Zamonaviy ta'limda an'anaviy usullar bilan bir qatorda interfaol va innovatsion metodlardan foydalanish zarur. Masalan: "Aqliy hujum", "Klaster", "Venn diagrammasi", "Keys-stadi", "Loyiha metodi" kabi usullar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi.

Shuningdek, raqamli ta'lim platformalari, onlayn darslar, video-taqdimotlar, virtual laboratoriyalar metodika fanini o'qitishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Bu esa kelajakdagi o'qituvchilarning axborot madaniyatini oshiradi va ularni zamonaviy ta'lim talablariga moslashtiradi.

4. Metodika fanining pedagogik amaliyotdagi roli

Metodika fani nazariy bilimlar bilan cheklanib qolmay, talabalarni pedagogik amaliyotga tayyorlaydi. Amaliyot jarayonida talabalar o'zlashtirgan nazariy bilimlarini dars jarayonida sinab ko'radilar, o'quvchilarning psixologik xususiyatlarini o'rganadilar, o'qitishning individual uslublarini shakllantiradilar. Shu jihatdan metodika fani o'qituvchilik faoliyatiga o'tishdagi ko'prik vazifasini bajaradi.

5. Fan orqali shakllanadigan shaxsiy sifatlar

Metodika fanini o'zlashtirish jarayonida talabalarda:

mas'uliyatlilik,

ijodkorlik,

muloqot madaniyati,

tashkilotchilik qobiliyati,

tahlil va refleksiya ko'nikmalari rivojlanadi.

Bu esa ularni kelajakda o'z ishiga mehr bilan yondashadigan, o'quvchilarning qalbiga yo'l topa oladigan haqiqiy pedagogga aylantiradi.

6. Mutaxassislik fanlarini o'qitishda kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati

Bugungi kunda ta'lim tizimida bilimlarni yodlatish emas, balki o'quvchilarda amaliy faoliyatga yo'naltirilgan kompetensiyalarni shakllantirish ustuvor vazifa hisoblanadi. O'qituvchi o'z fanini o'rgatarkan, o'quvchini mustaqil fikrlashga, muammoni hal qila olishga, axborotni tahlil qilish va xulosa chiqarishga o'rgatishi zarur.

Shu jihatdan metodika fanida kompetensiyaviy yondashuv quyidagilarga asoslanadi:

- mustaqil ta'lim ko'nikmasini shakllantirish;
- o'quvchilarning ijodiy fikrlash faolligini oshirish;
- o'z fikrini asoslab bera olishni rivojlantirish;
- jamo'a bilan ishlash madaniyatini shakllantirish.

Kelajak pedagogi darsni shunchaki o'tkazuvchi emas, balki yo'l boshchi, tashkilotchi, motivator va zamonaviy fikrlovchi bo'lishi lozim.

7. Raqamli ta'lim muhitida metodika fanining roli

Raqamli transformatsiya jarayonlari shuni ko'rsatmoqdaki, o'qituvchi zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalaridan samarali foydalanishni bilishi kerak. Bugungi darslar multimedia taqdimotlari, interaktiv platformalar, elektron testlar, masofaviy ta'lim tizimlari yordamida tashkil etilmoqda.

Metodika fanida talabalar:

Google Classroom, Moodle, Ziyonet, EduMarket kabi platformalardan foydalanishni;

- onlayn baholash tizimlarini qo'llashni;
- video-darslar tayyorlashni;
- virtual laboratoriyalardan foydalanishni;
- elektron konspektlar yaratishni o'rganadi.

Bu esa bo'lajak o'qituvchilarni kelajakdagi professional muhitga tayyorlaydi va ularda raqamli pedagogika ko'nikmalarini shakllantiradi.

8. O'quvchilarning psixologik xususiyatlarini hisobga olish

Metodika fanining muhim jihatlaridan biri — o'quvchilarning yosh xususiyatlari va psixologik rivojlanish bosqichlarini inobatga olishdir. Har bir yosh davri o'ziga xos motivatsiya, qiziqish va idrok xususiyatlariga ega. Shu sababli bo'lajak o'qituvchi:

- dars materialini yoshga mos tanlash;
- murakkab mavzularni oddiy tushuntira bilish;
- o'quvchilarning qobiliyat va iste'dodlarini rivojlantirish;
- psixologik qo'llab-quvvatlashni yo'lga qo'yish;

ijobiy sinf muhitini yaratish kabi ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

Bu jarayonda o'qituvchi shaxsga yo'naltirilgan yondashuvdan foydalanadi: ya'ni har bir o'quvchining individual imkoniyatlarini inobatga oladi.

9. Pedagogik refleksiya va o'z ustida ishlash zaruriyati

Zamonaviy o'qituvchi o'z ustida doimiy ishlaydigan, o'z faoliyatiga tanqidiy baho bera oladigan bo'lishi kerak. Metodika fani talabalarni pedagogik refleksiyaga o'rgatadi:

- darsni tahlil qilish;
- xatolarni aniqlash;
- o'z ustida ishlash rejasini tuzish;
- xalqaro tajribani o'rganish;
- ta'lim jarayoniga yangi metodlarni tatbiq etish.

O'qituvchi muntazam ravishda malakasini oshirib borishi, ilmiy-adabiy manbalarni o'rganishi, innovatsion trening va seminarlarida ishtirok etishi lozim. Chunki ta'lim jarayoni to'xtovsiz rivojlanmoqda.

10. Amaliy mashg'ulot va pedagogik amaliyotning o'rni

Nazariya bilan cheklanmasdan, metodika fanida talabalar real dars o'tkazish, rejalashtirish va baholashni amalda o'rganadilar. Pedagogik amaliyot jarayonida:

- dars konspektlari (konspekt-plan) yoziladi,
- taqdimotlar va dars ishlanmalari tayyorlanadi,
- sinfagi o'quvchilar bilan bevosita ishlanadi,
- kuzatuv daftarlari yuritiladi.

Bu amaliy jarayonlar o'qituvchilik faoliyatiga moslashish, dars jarayonini boshqarish, sinf jamoasini tashkil etish va psixologik barqarorlikni shakllantirishda muhim o'rin tutadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, "Mutaxassislik fanlarni o'qitish metodikasi" fani kelajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bu fan orqali talaba nafaqat bilim oladi, balki uni qanday yetkazishni, qanday usul va yondashuvlar orqali o'quvchilarda qiziqish uyg'otishni o'rganadi. Zamonaviy ta'lim tizimi o'qituvchidan kreativ fikrlash, yangilikka intilish va innovatsion texnologiyalarni qo'llashni talab etadi. Shu bois metodika fanini chuqur o'zlashtirish — har bir bo'lajak o'qituvchining asosiy vazifasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.

2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.